

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

Jelen Infojegyzet a Kormány [T/6984.](#) számú, a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény, valamint az egyes közszolgáltatások ellátásáról és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2013. évi CXXXIV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat-hoz kapcsolódva készült. Célja a hazai és az európai uniós hulladékgazdálkodási politika bemutatása.

- A hulladékról szóló törvény alapját a hulladék-hierarchia rendszere képezi, amely szerint minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy
 - biztosítsa a hulladék keletkezésének megelőzését,
 - a keletkező hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését,
 - a hulladék hasznosítását,
 - környezetkímélő ártalmatlanítását.
- Magyarországon évente három Gellért-hegynyi szemét keletkezik, amelynek nagyobbik része termelési hulladék. A lakosságra eső része 5,5% (4,5 tonna), ami egy átlag magyar állampolgárra vetítve kicsivel több, mint 1 kg/nap.
- 1995-ben minden uniós állampolgár átlagosan 460 kg települési hulladékot állított elő, 2004-ben 520 kg-ot, 2020-ra várhatóan eléri a 680 kg-ot, ami 25 év alatt 50 százalékos növekedést jelent (Eurostat).
- Ha 2020-ig minden tagállam teljesíti a hulladéklerakótól való eltérítésre megállapított célértékeket, 62 millió tonna szén-dioxid egyenértékű üvegházhatású gáz-kibocsátástól tekinthetnének el.

Az elmúlt évtizedek műszaki, gazdasági fejlődése és a fokozódó urbanizáció következtében a hulladék káros hatása elleni védelem az egyik legfontosabb gazdasági és környezetgazdálkodási tényezővé vált. A hulladékot megfelelően kell gyűjteni, kezelni és ártalmatlanítani, ellenkező esetben káros környezeti hatása lehet és közegészségügyi veszélyt jelent.

A hulladékok környezetkárosító hatásának felismerése mellett egyre nyilvánvalóbbá vált a hulladékok szerepe a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodásban, az anyag- és energiagazdálkodásban. A fejlett országokban a hulladékok jelentős részét alapanyagként, másodnyersanyagként vagy másodlagos energiaforrásként hasznosítják.

Hulladékgazdálkodás fogalma

A hulladékgazdálkodás tervszerű tevékenység, amely a hulladék keletkezésének megszüntetése, mérséklése, az elkerülhetetlenül keletkező hulladék megfelelő gyűjtése és lehetőség szerinti hasznosítása, végső esetben pedig ártalmatlanítása és elhelyezése érdekében történik.

Az Európai Unió [2008/98/EK](#) számú hulladékirányelve szerint: „Minden hulladékgazdálkodási politika elsődleges célja a hulladékkeletkezés és -gazdálkodás emberi egészségre és környezetre gyakorolt negatív hatásainak minimalizálása kell, hogy legyen. A hulladékpolitikának az erőforrások felhasználásának csökkentésére kell törekednie, és előnyben kell részesítenie a hulladékhierarchia alkalmazását.”

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

A hulladék káros környezeti és közegészségügyi hatásának csökkentésére az EU irányelveket, közös normákat és ún. célszámokat vezetett be.

Az uniós hulladékgazdálkodási politika keretrendszerét a [75/442/EGK](#) tanácsi irányelv hozta létre, amelynek alap gondolata a hulladék keletkezésének megelőzése, újrafelhasználásának előmozdítása volt; de ez az irányelv vezette be a szennyező fizet elvet is.

Ezeket az elveket fejlesztette tovább a [2008/98/EK](#) hulladék kezelési irányelv (a továbbiakban HKI), amely bevezette a kötelező ötlépcsős hulladék hierarchia elvét.

Hulladékhierarchia-piramis

A HKI a tagállamok számára ún. **célszámokat fogalmaz meg**:

- a tagállamoknak 2020-ig újra fel kell dolgozniuk települési hulladékuk felét;
- 2020-ig a háztartásokból származó hulladék esetében az újrahasználatra való előkészítést és az újrafeldolgozást tömegében minimum 50 százalékra kell növelni;
- 2015-ig elkülönített hulladékgyűjtési rendszert kell felállítani a háztartásokban képződő hulladék kezelésére;
- a települési hulladék részeként lerakásra kerülő biológiailag lebomló szervesanyagmennyiséget az 1995-ben országos szinten képződött mennyiséghez képest 2016. július 1-jéig 35 százalékra kell csökkenteni;
- 2020-ig a nem veszélyes építési és bontási hulladékok 70 százalékát kell újrafeldolgozni vagy hasznosítani;
- 2016-ig a szárazelemek 45 százalékát kell összegyűjteni.

A HKI-n kívül számos hulladékgazdálkodással kapcsolatos jogszabály vonatkozik a tagállamokra, mint például: a [94/62/EK](#) irányelv a csomagolásról és a csomagolási hulladékról; a [1999/31/EGK](#) irányelv a hulladéklerakókról; a [2000/76/EK](#) irányelv a hulladékok égetéséről; a [2000/532/EK](#) számú Bizottsági határozat a hulladékjegyzékről, amelyet a [2014/955/EU](#) bizottsági határozat módosított; a [1013/2006/EK](#) rendelet a hulladékszállításról és a hulladékok veszélyességi jellemzőit módosító [1357/2014/EU](#) bizottsági rendelet.

Az uniós hulladékpolitika eredményeiket foglalja össze a Bizottság jelentése a hulladékkeletkezés megelőzésére és a hulladékok újrafeldolgozására irányuló tematikus stratégiáról című dokumentum ([COM \(2011\) 13](#)).

HAZAI SZABÁLYOZÁS

Hazánkban a HKI szabályait a [2012. évi CLXXXV. törvény](#) ülteti át. A hulladéktörvény (továbbiakban Ht.) alapját a hulladékhierarchia rendszere képezi, legfontosabb pillére az uniós irányelven alapuló hulladékgazdálkodási fogalmi rendszere.

A hulladéktörvény alapelvei:

- az újrahasználatra való előkészítés elve;
- a kiterjesztett gyártói felelősség elve;
- az önellátás elve: EU-tagállami együttműködésben biztosítani kell, hogy a hulladék ártalmatlanítására és hasznosítására alkalmas hulladékgazdálkodási létesítmények önálló hálózata jöjjön létre;
- a közelség elve: hulladék a legközelebbi létesítményben, a legmegfelelőbb technológiák segítségével történő hasznosítása vagy ártalmatlanítása;
- a szennyező fizet elve;
- a biológiailag lebomló hulladék hasznosításának elve: az elkülönített gyűjtés és hasznosítás biztosítása;
- a költséghatékony hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosításának elve: a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás feladatainak ellátása a legkisebb mértékben tegye szükségessé a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díj és a hulladék ártalmatlanítása után fizetendő díj emelését;
- a keresztfinanszírozás tilalmának elve: a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás díjának fedezetet kell nyújtania a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás költségeire és ráfordításaira, valamint a közszolgáltató e tevékenységével kapcsolatos nyereségére.

A hulladékok csoportosításának alapja lehet a hulladék

- keletkezési helye, eredete;
- halmazállapota (szilárd, folyékony, iszapszerű);
- környezeti hatása (veszélyes vagy nem veszélyes).

A Ht. és a hulladékjegyzékről szóló [72/2013/VM rendelet](#) a **hulladéktípusok** három fő csoportját különbözteti meg:

- **veszélyes** hulladék: olyan összetevőket tartalmaz, amelynek eredete, összetétele, koncentrációja kockázatot jelent;
- **semleges** (inert) hulladék: nem megy át jelentősebb fizikai, kémiai vagy biológiai átalakuláson;
- **települési** hulladék: háztartási hulladék és ahhoz hasonló szilárd hulladék.

Hulladékok hasznosítása és ártalmatlanítása Magyarországon

	2012	2013
Energiahasznosítással történő égetéssel hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	326350	313955
Energiahasznosítás nélküli égetéssel ártalmatlanított hulladék mennyisége (tonna)	5251,5	1887,4
Újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	284051	348544
Az újrafeldolgozott hulladékból komposztálással hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	113226	133370
Műszaki védelemmel ellátott lerakókban elhelyezett szilárd hulladék mennyisége (tonna)	2274470	2116319
Egyéb hulladékkezelés maradványaként ártalmatlanított települési szilárd hulladék (tonna)	96802	88730,6
Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék mennyisége (tonna)	2890122	2780705

Forrás: Infoszolg/KSH

Új elemként jelenik meg a hulladéktörvényben az **életciklus-szemlélet**, amely szerint a környezetvédelmi politikának biztosítania kell, hogy a negatív környezeti hatások az erőforrások teljes életciklusa alatt a lehető legkisebbek legyenek.

A Ht. rendelkezik a **hulladékstátusz megszűnésének eseteiről** is. Azokat a feltételeket írja elő, amelyek teljesülése esetén az anyag vagy tárgy már nem tekinthető hulladéknak, elhagyja a hulladékkört és újra terméké válik.

Az uniós célszámok teljesítése érdekében a hasznosítható hulladékot el kell téríteni a lerakóktól. Ezt a célt szolgálja a Ht. által bevezetett **hulladéklerakási járulék**. A járulékfizetési kötelezettség teljesítése érdekében a Ht. előírja, hogy a hulladéklera-

kók elektronikus megfigyelő-rendszerrel és hídmérleggel legyenek felszerelve, és minden hulladéklerakót kötelez arra, hogy a hulladéklerakóba történő beszállításáról és a mérlegről mozgókép felvételt készítsen. A hulladéklerakási járulékból befolyó összeg a [318/2013. \(VIII. 28.\) Korm. rendelet](#)ben meghatározott célokra fordítható.

Hulladék Magyarország területére csak hasznosítás vagy ártalmatlanítás céljából hozható be, szigorú feltételekkel. Az **országhatárt átlépő hulladékszállítást** a [180/2007. \(VII. 3.\) Korm. rendelet](#) szabályozza.

A Ht.-hez kapcsolódóan hatályba lépett a hulladékgazdálkodási **közszolgáltatási tevékenység minősítéséről** szóló [2013. évi CXXV. törvény](#), amely alapján az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség (OHÜ) végzi a minősítéssel kapcsolatos hatósági tevékenységet.

A **hulladékgazdálkodással kapcsolatos adatnyilvántartás** az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR) részeként működő Hulladékgazdálkodási Információs Rendszerrel (HIR) történik. A 2004-től üzemelő, évente közel 25 ezer adatszolgáltatást fogadó nyilvántartásának alapja az Európai Hulladékkatalógus majd az azt felváltó hulladékjegyzék ([2014/955/EU](#) bizottsági határozat).

Az uniós szabályok szerint a tagállamok illetékes hatóságainak hulladékgazdálkodási tervet kell készíteniük. A [2055/2013. kormány határozattal](#) kihirdetett **Országos Hulladékgazdálkodási Terv** (OHT) meghatározza a 2014-2020 között eléendő célokat és a szükséges intézkedéseket. Az OHT részét képező az **Országos Megelőzési Program** (OMP) a hulladékképző-

dés megelőzésével kapcsolatos célkitűzéseket és intézkedéseket tartalmazza. Az Unió **hulladékra vonatkozó statisztikáiról** szóló [2150/2002/EK rendelet](#)ében előírja,

Szelektíven begyűjtött hulladék összetétele Magyarországon – forrás: Infoszolg/KSH

	2010	2013
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött papír mennyisége (tonna)	87158,9	87139,8
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött textil mennyisége (tonna)	263,2	1135,9
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött műanyag mennyisége (tonna)	38924,5	35192,4
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött üveg mennyisége (tonna)	26534,8	24633,9
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött fém mennyiség (tonna)	8780,8	3022,5
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött veszélyes hulladék mennyisége (tonna)	881	1301,6
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött biohulladék mennyisége (tonna)	96220,2	111416
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött egyéb hulladék mennyisége (tonna)		6191,2
A begyűjtött hulladékból a szelektíven gyűjtött összes mennyisége (tonna)	258763	270034

hogy a tagállamok a 2004-től kezdődően két-évente szolgáltatassanak adatokat a hulladék keletkezéséről, hasznosításáról és ártalmatlantításáról. Hazánkban a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségeket a [309/2014. \(XII. 11.\) Korm. rendelet](#) szabályozza. Adatszolgáltatási kötelezettsége a hulladéktermelőnek, a gyűjtőnek, a kereskedőnek és a hulladékkezelőnek van.

STATISZTIKAI ADATOK

- Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) adatai szerint 2012-ben egy főre vetítve 481 kg **szilárd települési hulladék** keletkezett a tagállamokban, amelynek uniós átlagban 32 százaléka kerül újrafeldolgozásra. Legjobban Hollandia és Svédország teljesít (48%), legrosszabb a helyzet Romániában (1%). Magyarország a középmezőnyben található (25%).
- Az **elektromos és elektronikai berendezések** jelentik a leggyorsabban növekvő hulladékáramot az EU-ban, amely 2020-ra eléri az évi 12 millió tonnát.
- Évente átlagosan fejenként 157 kg **csoomagolási hulladék** és 74 millió tonna

veszélyes hulladék keletkezik az EU-ban. Az EU-12-ben a veszélyes anyagok mennyisége csökkenést mutat, de az EU-27-ek tekintetében évi 0,5 százalékos növekedés várható.

- Az EU-27 teljes hulladékmennyiségének legnagyobb hányadát Németország termelte (14,1 %), megelőzve Franciaországot és az Egyesült Királyságot.
- 2001-2009 között a tagállamok **veszélyes hulladék exportja** 131 százalékkal, (3,2-ről 7,4 millió tonnára), **veszélyes hulladék importja** 197 százalékkal nőtt (3-ról 8,9 millió tonnára).
- Becslések szerint évi 90 millió tonna (180 kg/fő) **élelmiszert** pazarolunk el, az átlagos háztartások a megvásárolt élelmiszerek körülbelül 25 százalékát dobjuk ki.
- Egyes becslések szerint a **tengerben található hulladék** körülbelül 80 százaléka szárazföldi tevékenységekből származik.
- Az ENSZ környezetvédelmi programja (UNEP) szerint a tengeri hulladék 15 százaléka a tenger felszínén úszik, 15 százaléka a vízben marad, 70 százaléka pedig a tengerfenékre süllyed.

Források:

- Hulladék Munkaszövetség ([HUMUSZ](#))
- Hulladékhasznosítók Országos Egyesülete ([HOE](#))
- Országos Környezetvédelmi Tanács ([OKT](#))
- [Az Országos Környezetvédelmi Tanács észrevételei és ajánlása a hulladékokkal kapcsolatos jogi szabályozás kérdésköréhez](#) – Bp., OKT, 2014. december
- [Hulladékból termék](#) – tematikus oldal
- [Környezeti helyzetkép](#) – Bp., KSH, 2013.
- Az [Eurostat hulladékkal kapcsolatos tematikus oldala](#)
- Az [Európai Bizottság hulladékgazdálkodási oldala](#)
- Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) [Jelzések 2014](#)
- [A keletkezett hulladék mennyisége ágazonként az EU tagállamaiban](#), 2004–2012. – KSH
- [A keletkezett hulladék hulladékfajtánként az EU tagállamaiban](#), 2004–2012. – KSH
- [EEA Jelzések 2014: Jólétünk és a környezet](#) – Európai Környezetvédelmi Ügynökség, 2014.
- Szilárdtelepülési hulladék-gazdálkodás – az eredmények áttekintése 32 európai országban ([EEA jelentés 2/2013.](#))
- Az EU belső és külső határain átnyúló hulladékmozgás ([EEA jelentés 7/2012.](#))

Készítette: Csáki Beáta
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486